

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Tyrocinium Artis Oratoriæ Sacræ Et Profanæ

Moine, Joseph

Solodori, 1714

4. De Numero oratorio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68834)

toricos alios, aut Figuras. 16. Per Testimonia. Neq; opus videtur exemplis, cum passim sint obvia. Porro singulas partes ita connecte, ut una trahat alteram, sensusq; hac ratione suspensus continuato fluxu volvatur usq; ad Periodi complementum. Juvant hunc nexum aliquæ particulæ, de quibus mox.

xvi. Quæ particulæ nectunt partes Periodi, ut vi sermonis necessario, uno posito, Particulæ connectentes. debeat alterum sequi? Resp. *Quamquam*, *Etsi*, *Tametsi*, &c. necessario sequi debebit aliud Membrum, quod respondeat per *Tamen*, *Veruntamen*, *Nihilominus*, &c. Sic se mutuò excipiunt: *Non solum*; *Verum etiam*. *Adeo*; *Ut*. *Tantum*; *Quantum*. *Talis*; *Qualis*. *Cum*; *Tum*. *Quemadmodum*; *Sic*. *Sicut*; *Ita*, *Eodem modo*, &c. *Quoties*; *Toties*. *Unde*; *Inde*. *Quò*; *Eò*. *Non minus*; *Quam si*. *Tot*; *Quot*. *Quæ maximè in urbibus* &c. *Ea etiam* &c. Et similes.

CAPUT IV.

De Numero oratorio.

i. **Q**uid est Numerus oratorius? Resp. Numerus oratorius. Juxta Aristot. L. 3. Rhet. c. 8. est *Rhythmus*, seu certa harmonia vocum, aptè inter se dispositarum. Cic. de Orat. ad Brutum versus finem, ubi prolixè de Numeris oratoriis disputat, n. 170. definit, quòd

quòd Numerus sit : *Aptè verbis comprehensa sententia.* Est nempe certa orationis & vocum dimensio , non quidem strictè pedibus illigata , ut versus (qui maximè vitari debet in oratione , nisi quis fortè ex Poëta allegetur) mensuram tamen aliquam , propiùs ad versus accedentem , in verbis observat , ut sermo gratior auribus accidat. Nam ut ibid. Cic. n. 162. *Rerum verborumq; judicium prudentia est; vocum autem & numerorum aures sunt judices : & , quòd illa ad intelligentiam referuntur , hæc ad voluptatem , in illis ratio invenit , in his sensus artem.* Idem n. 198. per negationem Numerum sic describit : *Omnis nec claudicans , nec quasi fluctuans , & equaliter constantèq; ingrediens , numerosa habetur oratio. Atque id in dicendo numerosum putatur , non quod totum constat è numeris (putà poëticiis) sed quod ad numeros proximè accedit.* Et paulo pòst : *In dicendo autem nihil est propositum , nisi , aut ne immoderata , aut angusta , aut dissoluta , aut fluens sit oratio.* Apertissimè n. 195. *Neq; numerosa esse , ut Poëma , neq; extra numerum , ut sermo vulgi , debet oratio.* Et post pauca : *Sit igitur permista , & temperata numeris , nec dissoluta , nec tota numerosa (uti versus) Peane maximè , sed reliquis etiam numeris temperata.*

Ejus leges.

II. Sùntne certa quædam præcepta , quibus Numerus nitatur ? Resp. Primarium , & ferè unicum , est Judicium aurium , ex bonorum Oratorum observatione haustum , quo

quo discimus orationem facere suavem, & nôsse, quid deceat, placeátque; quid contrà offendant aures; quomodo certis pedibus, initio & in fine maximè, observatis, de quibus Cap. præc. n. 12. & 14. oratio à vulgari sermone rudiorum discedat. Aliqua, ut notat Cic. l. c. n. 164. & 175. sunt per se numerosa, ut Figuræ verborum, quæ fiunt per similitudinem vocum. *Quæ sive casus habent in exitu similes, sive paribus paria redduntur, sive opponuntur contraria, suapte naturâ numerosa sunt, etiamsi nihil est factum de industria.* Idem n. 202. *Fit, ut, quod numerosum in oratione dicitur, non semper numero fiat, sed nonnunquam aut concinnitate, aut constructione verborum.* Potest nihilominus in locum certorum præceptorum succedere fuga sequentium vitiorum, quæ sunt Numero contraria. Etiam in Oratione virtus est vitium fugere.

III. Quæ sunt contra Numerum? Resp. *Opposita numero.*
 I. Cic. l. c. n. 150. *Ut in legendo oculus, sic animus in dicendo prospiciet, quid sequatur, ne extremorum verborum cum insequentibus primis concursus aut hiulcas voces efficiat, aut asperas. Quamvis enim suaves gravesq; sententiæ, tamen si inconditis verbis efferantur, offendent aures, quarum est iudicium superbissimum.* Contingit hoc, ut oratio fiat hiulca vel aspera, quoties vox præcedens desinit in eandem vocalem vel consonantem, à qua vox sequens incipit. Ut: *Arma armis opposita. Ille enim. Homo optimus*

rimus, Isti igitur. Tu unus. Sub bonis. Ad decimum, &c. Quamvis duæ consonantes similes nequaquam tam inconditè concurrant, si fiat simplices, cùm in delicatiorum etiam linguarum verbis mediis conveniant, ut: *Abbrevio, addo*, quàm si collidantur duæ similes vocales, aut duæ consonantes duplices, ut *x. x. Rex Xerxes*, aut plures consonantes continuæ, ut: *Sunt plerique. Post stragem illam.* 2. Sejungantur etiam adverbia, quantum fieri potest, ne multa conveniant. 3. Malè sonant conjuncta plura Qu. Ut: *Quiq, quidem, quorum intererat.* 4. Absonus est concursus duarum similium syllabarum, ut: *Homo modestus. Nolo loqui. Negantem tempus. Conficere residuum via.* 5. Omnino horrent aures se mutuò subsequentiâ, vel tria, nedum plura, verba desinentia in arum, erum, orum, antes, entes, antium, entium, &c. 6. Oblectantur aures, si voces tales assumantur, in quibus vocales variantur, quod Veteres tum aliàs, tum in suis Inscriptionibus studiosè curabant; contra delicatiores læduntur, si multæ voces jungantur, in quibus omnibus eadem vocalis v. g. A. O. vel alia decies aut sæpius recurrit. Quis ferre possit dicentem: *Orto illo bello, quotquot bonorum honorisq, naufragium antè fecerant, &c?* 7. Imò, quò magis cavetur, ne vocales, etiam dissimiles, præcedentis & sequentis vocabuli se mutuò tangant, eò suavior erit oratio

oratio. Quàm durus hic sermo: *Arma ei offero, ut, &c.* Contra has & similes aurium molestias medium erit, si vel voces aliter collocentur, vel synonymæ malè sonantibus substituantur, salvo tamen monito Cic. n. 229. *Ne verba traiciamus apertè, quò meliùs aut cadat aut volvatur oratio.* Qua in cura sine anxietate procedendum est. Idem n. 77. *Habet ille tanquam hiatus concursu vocalium molle quiddam, & quod indicet non ingrati negligentiam hominis, de re magis quàm de verbis laborantis.* Et n. 78. *Quadam etiam negligentia est diligens.* 8. Neque ad concursum inamænum dirimendum inutilia verba vel particulæ immisceantur. 9. Nec eadem dictio, imò nec idem verbum, sæpiùs inculcetur, si aliud ejusdem significationis suppetat. 10. Vitentur periphrases frequentiores; multò magis verò perifologiæ, de quibus seq. Cap. n. 20. Denique breviter Cic. n. 231. *Qui sugerit, ut neque verbum ita traiciat, ut id de industria factum intelligatur; neque inficiens verba, quasi rimas expleat; nec minutos numeros sequens concidat delumbetq; sententias; nec sine ulla commutatione in eodem semper versetur genere, numerorum is omnia ferè vitia vitaverit.* Etiam alias observationes ex Cicerone circa hanc materiam annotat Tyroc. Eloq. L. 4. c. 3. art. 3. & 4. quæ ex parte Periodos spectant. Eas placuit hîc recensere.

IV. Quæ sunt illæ observationes? Resp. Observatio-
I. In nes.

1. In Periodo quoq; nominatim crescat oratio, dum rem attollimus, ut semper graviora sequantur. Vice versa decrescat, quando aliquid deprimimus sive minuimus.
2. Servetur ordo naturalis rerum. Vir ponatur ante mulierem, dies ante noctem, &c.
3. Ablativus absolutè positus occupet initium Periodi, vel membri, vel saltem verbum præcedat.
4. Adjectivum disyllabum elegantius sequitur substantivum polysyllabum.
5. Adjectiva, quæ multitudinem significant, comparativi, & superlativi, ornatiùs substantivo postponuntur. Ut: *Virtutes omnes. Virtus major.*
6. Adjectivum polysyllabum & Comparativus eleganter est initium aut finis Periodi.
7. Adjectivum *nullus* substantivo postponitur.
8. *Ego, tu, se, ille*, participio, & nonnunquam adjectivo postponuntur. Ut: *Existimo, sapientem illum esse.*
9. Verbum polysyllabum finiti modi pulchrè initium vel finem Membri occupat. Ut: *Excitat nos magnitudo. Solet in mentem venire.*
10. Non est necesse, ut semper verbum claudat Periodum; nomina enim, quæ plures habent syllabas, simplicioribus verbis ornatiora sunt.
11. Verbum *sum* tamen, si Comparativis aut Superlativis jungitur, rectiùs finem Periodi tenet.
12. In Narrationibus melius est tempus Præsens, quàm Præteritum.
13. Adverbia nominibus adjectivis non ineleganter postponuntur.
14. Con-

Con-

Conjunctiones sæpissimè Periodum auspicantur, quales sunt: *Atq; illud quidem. Neq; verò. Jam verò. Sed etiam. Etsi. Quamobrem. Itaq; Vt enim quisq;. Quin etiam. Verùm ego. Enimverò. Hunc igitur. Quis ergo. Nemo sanè, &c.* Sed hæc valeant, quantum possunt.

CAPUT V.

De Tropis.

I. **Q**uid est Tropus? Resp. Est verbi vel Tropus
sententiæ à propria significatione in
alienam cum virtute, seu cum elegantia,
translatio.

II. Quotuplices sunt Tropi? Resp. Du- Quotuplex.
plices. Verborum & Sententiarum. Primi
generis, quorum translatio fit in uno ver-
bo, sunt septem: Metaphora, Synecdo-
che, Metonymia, Antonomasia, Onomato-
pæia, Catachresis, Metalepsis. Posterioris
generis, in quibus translatio afficit integram
aliquam sententiam, sunt quinque: Allego-
ria, Periphrasis, Hyperbaton, Hyperbole,
Ironia. Adeoque Tropi universim sunt duo-
decim.

III. Quid est *Metaphora*? Resp. Stricte ac- Metaphora.
cepta translatio nominis aut verbi ab una
re, cui est proprium, ad aliam rem similem,
cui non est proprium. Ut cùm Christus Ele-
ctos vocat oves, reprobos verò hædos. O-
vis